

Ing. Michael Duruttya, CSc.

Koncem letošního roku si připomíná část naší chovatel-ské veřejnosti čtvrtstoletí události, která se onoho pozdního podzimu zdála bezvýznamnou. Jak se však časem ukázalo, znamenala výraznou a především trvalou změnu na - do té doby tradiční mapě regionálního rozmístění plemen koní v naší společné vlasti.

Předznamenala navíc možnost posunu, ne-li zlomu v myšlení lidí, které dnes označujeme nálepkou „transformace do sféry tržního hospodářství“, neboli možnost efektivního převodu zodpovědnosti ze státu na fyzický subjekt. Naše uznání je na místě i za skvělý odhad možného vývoje situace kolem chovu koní tohoto plemene. Zvýraznění vpravdě dějinné události obstarala skutečnost, že totiž huculské plemeno



cíličnosti práce v přiblížení a odvozu dřeva. Nekritické přejímání ruské metody ocoňování fyzické práce se totiž záhy promítlo do požadavku státních lesů na stále těžší a mohutnější tažné koně. Bylo nutné změnit chovný cíl a přejít do chovu huculů v čistokrevně podobě k zmožňování tohoto plemene.

byl zájem o chov těchto koní ze strany různých neziskových institucí a několika soukromníků (i přes rizika s tím související) tím menším zlem z hlediska jejich budoucnosti.

Onen příslůvečný doutnák k náloži, kterou se rozmetal „zbytkových stav“ 67 muránských huculů z podzimu roku

▲ Okamžik před odjezdem prvních čtyř huculských klisen a hřebce Gurgul EDO v Dobšinské Ladové jeskyni v říjnu 1992. Zleva ing. Z. Toperczer, Maruška a Leander Leiský, Dr. O. Leiský, ing. M. Duruttya.

námi v Košicích, zůstalo na Muráni 5 klisen (průměrný věk 13,7 let!) a 11letý plemenný hřebec Oušor MIRO. Pisateli dnešní reminiscence se v následujících letech podařilo odchovat 13 klisniček a dva hřebčky (když dvě klisny daly ži-

25 LET CHOVU HUCULŮ V ČECHÁCH

představuje autochtonní druh Východních Karpat a tedy cizorodost v České kotlině.

Jakým řízením osudu, života, případně historie se dospělo ke stavu, který vyvrcholil právě koncem r. 1972, resp. co tomu předcházelo? Musíme se vrátit do minulosti a připomenout si některá základní fakta o vzniku chovu huculských koní v přímé souvislosti s počátky chovu koní v oblasti Muráni. Impulzem byla potřeba lesního hospodářství na kvalitní tažné koně především do těžko přístupných oblastí, hornatých terénů východního a středního Slovenska. Základní bázi chovu koní na Muráni tvořilo 136 huculských klisen, resp. klisen v typu huculů, vykroupených ze zemského chovu východního Slovenska. Jejich průměrný věk nepřesahoval 8 let.

„Stachanovský syndrom“ uplatňovaný od poloviny 50. let ve sféře odměňování kočích režijních záprahů nepřímo zasáhl i chovatele koní na Muráni. (Pro mladší čtenáře připomínáme, že se jednalo o tzv. zpeřňování norm pracovních výkonů, které bylo na hony vzdálené tak našemu naturelu, jako realitě, tj. spe-

V první etapě cestou selekce, resp. zkvalitněním odchovných podmínek (s důrazem na výživu a ustájení). Protože se kýženého efektu nedosáhlo v čistokrevně plemenitbě, byl zahájen zmožňovací proces metodou tzv. převodného, plemenitvorného křížení na bázi huculské krevy a hřebců příslušajících k různým „horským“ plemenům (halting, fjord, ruský lesoslepni kůň, kůň Przewalského a nakonec i norik). V souvislosti s tímto procesem se přirozeně snižovala četnost stavu huculů (mj. z titulu zařazování kříženek F₁ až F₃ generace do chovu (a to do té míry, že počátkem 70. let se na Muráni nacházelo z původních několika set již pouze 80 huculských koní všech věkových kategorií a oběh pohlaví). V důsledku souběžně zahájeného chovu norických koní na Muráni (od poloviny 60. let) z dobných výsledků trojplemenného křížení se požadavek na úplnou likvidaci huculů poněkud zmínil. Patří však k objektivní skutečnosti, že huculské plemeno bylo z hlediska hospodářského využití v té době již za zenitem svého významu. V dané situaci

1972, nakonec zapálilo direktivní nařízení Vst. st. lesů v Košicích skrze svou podřízenou složku (LZ Revúca) ruku v ruce s notoricitou GŘ SPP a Ministerstva zemědělství SR k naslédle situaci, na kterou opakovaně upozorňovala řada hipologů, věnujících se problematice tohoto plemene koní (Prof. Ing. Hučko, CSc., Doc. Dr. Gábrňš, Ing. Hřítek, Ing. Holavský, Ing. Duruttya, Dr. Söldos, Dr. Marsa a Ing. Šťasný).

Na území Čech bylo ve třech vlnách (říjen r. 1972, resp. červen a listopad r. 1973) odtransportováno spolu 17 huculských koní (z tohoto počtu směřovalo 10 klisen v průměrném věku 10,7 let do TIS Hucul-clubu Praha a 4 klisny do šumavských Hartmanic). Z hřebců se z Muráni do Reporyj u Prahy přestěhoval 17letý Gurgul EDO a roček Oušor ESO. Na lokalitu zv. Sterzmühle Dr. Václava Hrabánka pak roček Gurgul ARÍHUR.

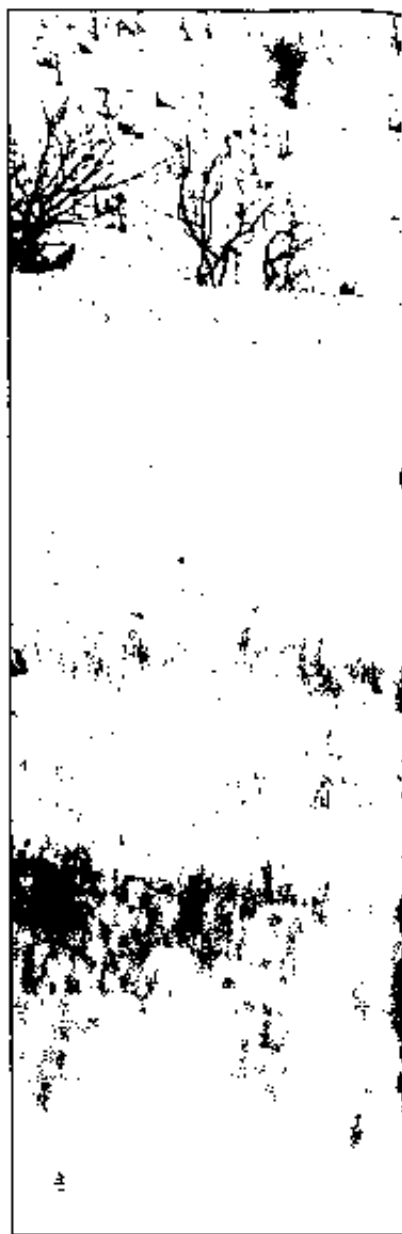
S kronikou těchto událostí souvisí skutečnost, že po odsunu posledního kontingentu 10 klisen (průměrný věk 7,5 let) a Sletého hřebce linie Gurgul STANO (červen a říjen r. 1973), a to na Vysokou školu veteri-

vál pouze po jednom hříběti). Díky tomu kontinuita chovu koní původního plemene alespoň do r. 1980 zůstala na Muráni zachována. (V r. 1979 převzal řízení muránského chovu nový pracovník.) Aby byla bilance přesunu huculských koní muránského chovu do Čech kompletní, konstatujeme, že se tak stalo v letech 1961 až 1970 v dalších dvanácti případech.

Dnešní zamýšlení by nebylo úplně, kdybychom nevzpomenuli prorockých slov otců myšlenky zachránny huculů - spolu s Dr. Hrabánkem i Dr. Otakara Leiského, když řekl: „Jednou budou slovenští chovatelé nakupovat kvalitní huculské koně v Čechách!“ Vzhledem k mezičase rozdělení republiky to navíc znamená, že v zahraničí. Realita této prognózy se však dnes již neomezuje pouze na huculské koně. Účet za neurvážený a živelný rozprodej chovného materiálu, realizovaný po dlouhá desetiletí, dnes splácají současní chovatelé, když za vybrané linie platí několikanásobně vyšší cenu při snaze o jejich reinstalaci v místě původu, než bylo utřeno při jejich vývozu.

Foto archiv autora

HUCULOVÉ



Začátkem sedmdesátých let bylo na celém světě asi tři sta čistokrevných huculských koní, kteří však byli natolik rozptýleni, že to znemožňovalo přirozenou reprodukci. Po třídvaceti letech je jich zhruba třikrát tolik, ale zdaleka ještě nemají vyhráno.

V roce 1972 koupil TIS, první česká ekologická organizace, založená již v roce 1958, čtyři klisny a staršího plamenného hřebce v hřebčíně na Muráni, ve východním cípu Slovenského rudohoří. Huculy tam chovají odedávna pro dřevařské práce. Podařilo se je ustát v osadě Zmrzlík na okraji Prahy, v pronajaté části statku. S prvními pěti koňmi byl pak založen HUCUL-Club, sdružení lidí, kteří se chtěli pokusit o záchranu huculského koně v Čechách.

„Byly to už staré klisny a jedna už byla neplodná,“ vzpomíná dr. Otakar Leiský, jeden z prvních členů klubu. „Chovné zůstaly tři a ty byly základem celého našeho stáda. S pomocí slovenských přátel se nám podařilo vypátrat dalších šest koní, které jsme koupili. Z těch osmi klisven jsme odchovali to, co dnes máme.“

V roce 1979 byl TIS rozehnan. Lidé, kteří v něm pracovali, založili při ČSTV Tělovýchovnou jednotu Aster (byla pojmenována po prvním hřebčíně Hucul-Clubu, který se narodil v roce 1973). Nemilost strany se pak projevovala tím, že se TJ Aster i se stádem koní neustále stěhovala. Malá Morávka v Jeseníkách, Borotín u Tábora, Mezihoří na Sedčánsku, Nouzov u Unhoště, Hubenov u Kralovic.

Nakonec huculské stádo přece jen zakotvilo. Na barokním zámku Hubenov v severozápadním cípu Křivoklátska. Hucul-Club zámeček získal bezúplatným převodem v roce 1984, protože stavba byla natolik zchátralá, že původní vlastník uvažoval o její demolici.

NEJEN EXPONÁT...

„Každý kůň lehčí než pět set kilogramů je přítěží národního hospodářství,“ říkalo se v padesátých le-

tech a bylo to míněno jako budovatelský vtíp. Realita vypadala podle toho. Když se Hucul-Club pokusil chov obnovit, hledal pro koně nové využití. Bez něj by se hucul stal jen exponátem zoologických zahrad. Kromě využití při turistice a rekreaci se ukázalo, že malý, inteligentní a vlnitý koník s vyrovnanou povahou je ideální pro hipoterapii dětí.

Hucul-Club s hipoterapií a hiporehabilitací začal v roce 1976 jako první ve střední Evropě. Pod odborným dohledem prof. MUDr. Karla Lewita se s pomocí koní začaly léčit ortopedické a neurologické porážky.

„Kůň na pacienta působí především psychicky,“ vysvětluje dr. Leiský. „Cvičení na koni má podobný efekt jako třeba rehabilitační stůl. Ale tím, že se pacient učí o koně starat, že ho hladí a komunikuje s ním, zbavuje se napětí





▲ Pro záchranu plemene huculů bylo nejdůležitější najít pro ně nové uplatnění. Z dřevorubeckého koně se tak stal kůň rekreační a turistický.

◀ Na stálku Zrurzík na okraji Prahy začal Hucul-Club jako první ve střední Evropě s hipoterapií pro postřžené

i strachu a je mnohem přístupnější terapii. Pokud se pacient zvířete nebojí, tak kůň v mozku pacienta vyvolává vlnění, které u lidí nastává, když usínají, když jsou fascinováni nějakým silným zážitkem. To probouzí samoléčivě schopnost organismu," konstatuje dr. Leiský.

ONO MU TO STAČÍ ...

Po listopadu 1989 se zdálo, že situace začne být pro hucula příznivější. Ale naše zákonodárství není aktivitám tohoto typu příliš nakloněno.

Před třemi lety, šestnáct let po zařazení do chráněného genofondu FAO (Food and Agriculture Organization - Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství), byl huculský kůň zařazen i do chráněné genové rezervy

České republiky. To je snad největší „vyznamenání“, kterého se domácímu zvířeti může dostat. Malý a „správnými koňáky“ trochu opovrhovaný hucul se tak dostal na úroveň šlechtice mezi českými koňmi, koně starokladrubskeho.

Kromě prestiže tím získal i nárok na státní subvence.

Obdivovatelé huculského koně předpokládali, že o zvířata s „titulem“ se státní pěstovatelé, jako se stará o starokladrubske koně.

V roce 1993 dostal chov huculských koní první státní dotaci od ministerstva zemědělství: 3000 Kč na jedno narozené hříbě (!).

Český huculský chov je největší na světě, od státu získal na devadesát vzácných koní dotaci 9000 Kč na rok. Náklady na odchov jednoho dospělého koně jsou minimálně 20 000 Kč ročně. Někteří chovatelé uvádějí až 75 000 Kč.

V roce 1994 dostal Hucul-Club pět tisíc na hříbě. To však stále není podpora chovu, ale úřední alibi.

Pro srovnání - kůň starokladrubske dostal loni na hříbě dvacet tisíc a k tomu asi 6,5 miliónu na vlastní provoz hřebčína v Kladrubicích.

Na otázku, proč tak máto na huculy, dostal dr. Leiský od náměstka ministra zemědělství ing. Jana Pelara originální odpověď: „Vždyť ten hucul zas tolik nežere, ono mu to stačí.“

Česká republika je tak stále v situaci, kdy jako jediná v Evropě zachraňuje vzácné plemeno z kapses dobrovolníků. Ale většinu prostředků si Hucul-Club musí vydělat. Pronajímá koně na rekreační ježdění, pořádá letní tábory s výukou jízdy na koni pro děti i pro dospělé. Učí studenty lékařských fakult Karlovy univerzity hipoterapii. Pořádá pro ministerstvo školství tábory pro postřžené mládež. Aby koně přežili, musí každoročně vydělat dva milióny korun.

Všechny okolní státy, které se o huculy začaly zajímat mnohem později, nás pomalu předhánějí.

Ze by se nakonec demokratickému státu podařilo to, o co se předcházející režim osmnáct let nemá snažit - zlikvidovat huculy v Čechách?

MARTIN TOMÁŠ
Foto PĚTR JEDINÁK



AŽENÍ ČTENÁŘI

Každý, kdo žije v této společnosti, cítí, že kromě nadcházejících voleb se v popředí veřejného zájmu ocitají v poslední době zejména dva problémy: česko-německé vztahy a zneužívání drog. Týden co týden připsuje Reflex k těmto oblastem svou kapitolu a není tomu jinak ani tentokrát.

Do rubriky Otázník nám nabídl historik Pavel Belina své stanovisko ke sportům a obsazení vedoucího místa na katedře dějin pedagogické fakulty Západočeské univerzity. Z jeho textu vysvítá, že narodnostní postrkování, jež z akademického prostředí přetekla na veřejnost, neskrývá v jádru nic jiného než starý známý sřet schopných s neschopnými.

Jak vypadá drogová scéna v Ústí nad Labem, to se snaží ve své reportáži na stránkách 22 až 25 zachytit Jiří X. Doležal. Je v řádu věci, že Jiřího konstatování, že něco je ve skutečnosti takto, a nikoli jinak, opět mnohé pobourá. Tak mi volal například jeden pán z Bratislavy, že kvůli Doležalovým veřejným vystoupením zakázal dceři čist Reflex. Když nakonec shrnul, co mu na našem časopise vadí, řekl, že do křesťanství, které je předpokladem prosperity, vnašime cizí názory a náboženské prvky (Ten Doležal je buddhisto?). úvážně pruchod postojům, jež rozvracejí rodinu, a přispíváme tím v konečném důsledku k rozpadu toho našeho státu. Až jsem se zpořil při předstávě, jak máme dlouhé prsty.

Je sice pravda, že pražští středoškolaři Reflex čtou, ale stezi lze předpokládat, že by měl vliv na to, že jejich maturitní plesy vypadají tak, jak vypadají. Dan Hrubý kvůli článku Prima sezóna ovšem navštívil i jiné plesové podniky a spolu s fotografem Janem Šibkem nabízejí svůj souhrnný pohled na straně 30.

Závěrem pro pořádek konstatuji, že jsme ani v čísle 10 nezapomněli na žádnou z rubrik, které jste si zvyklí v Reflexu hledat.

PETR BILEK

Petr Bilek

PŘED 168 HODIN MI

Vážený pane PETŘE CHUDOŽILOVE, nositeli poselství tolerance!

Z Vašich slov číší bezradnost kudy kam a za kolik, ukřivčenost, nedocenenost, zkrátka pláč nad rozlitym mléčkem. Moje vzdálená příbuzná, která kdysi vedla bordel s krycím názvem vináma, by to nazvala takto: Tváří se jako špatně zaplacená kurva. Lidé, kteří jsou ve stálém kontaktu s veřejností (číšníci, obsluhy čerpadel atd.) bývají dobří psychologové. Čtete Reflex? Čtete pečlivě rozhovor s Jonem Jostem (č. 2/96). Dovolují si domnívat se, že Jonu Jostovi by se ta Vaše ošklivá příhoda (č. 4/96) u benzínového čerpadla přihodit nemohla, i kdyby seděl ve zlatém kočáře s poznávací značkou Monaka, ovšem ten by v tom zlatém kočáře mohl asi sedět pouze z recese. A pokud by se mu něco podobného přece jenom přihodilo, komentoval by to pravděpodobně pouze moudrým a chápajícím úsměvem člověka skutečně tolerantního.

Tedy vítějte domal
BOHUMILA KOUTOVÁ

Vážení přátelé!

„Užívám“ si Reflexu již od dob jeho vzniku a musím mistopřesahně prohlásit, že mne téměř nikdy nezklamal. Obsahem, úpravou ani cenou. Moje výhra v soutěži „100 let Škodovky“ je přelověčný bombóněk na dortu.

Chci Vám poděkovat. Poděkovat za to, že jste, a za radost, kterou mám z úspěšného soutěžního klanění!

Ptejl Vám co nejvyšší příčku úspěšnosti, maximum čtenářů a ne-dohlednou délku trvání!

JAN KUPEC

HUCULOVÉ

■ (5/96)

Poté, co jsem si přečetl článek pana Martina Tomáše Huculové, nepřekvapily mě ani tak rozdíly ve financování huculů a starokladrubských koní (i když několikamilionové rozdíly už jsou na pováženou!), jako spíš slova pana Pelara.

Jeho zdůvodnění skutečně originálním je. Jenom nevím, jestli takový státní úředník toho z našich daní naopak „nesežere“ až příliš. Obrazně i doslovně.

ZDENĚK FEKAR

Souhlasím s názorem ministerstva zemědělství vyřazením ústy Ing. Pelara v souvislosti s udílením nižších dotací chovu huculů. Není totiž možné dávat rovnítko mezi kladrubskými a huculskými koně. Když ponecháme stranou diametrálně odlišné nároky na krmení a ustájení odvozené od dvojnásobně většího tělesného rámce kladrubáků vůči huculům, pak podstatnějším faktorem je autochtonnost, tj. původnost plemen v daném



Foto K. R.

KUPTÉ SI SVŮJ BORDEL

■ (6/96)

Páni redaktori Čamáku a Zveleblé, nesete svoji kůži na trh a já, Váš čtenář, Vám za tu odvahu, možno říci sebevražednou, z celého srdce děkuji!

Dokud u nás mohou vycházet články, které tak pravdivě a nešťastně nastavují zrcadlo této konzumní společnosti, jež svrhla diktaturu proletariátu, aby mohla přijmout diktaturu peněz, stále doufnám jiskřička naděje, že jednou snad se konečně začnou naplňovat slova „snílka z Hradu“, že pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí.

KAREL ŠPRINC

PANOPTIKUM

MILANA KNÍŽÁKA



Chápu, že se stát chce zbavit zásadního sponzorování vašekých kulturních akcí. Tento postoj vidím jako normální a užitečný. Ovšem v tom případě je nutné vytvořit podmínky

pro to, aby soukromý sponzoring mohl být vykonáván snadněji než dosud. Představa, že všichni sponzoři by měli dávat peníze pouze z čirého altruismu (jak nám to tvrdí pan premiér), je představa naivní a dovolím si prohlásit, neprofesionální. I sponzor je jen člověk a většinou je mu bližší košile než kabát. Z historické zkušenosti je nám známo, že vedle nadšených, zapálených a vše abětujících mecenášů existovala velká řada sponzorů a sponzořků, kteří dávali své peníze proto, že je to tolik nebolelo, a navíc to vypadalo dobře. Umění a kultúře pomohou i takové peníze. A ještě jednou zdůrazňuji: Tito lidé tím častěji přejímají dosa- vadní úlohu státu.

Foto Petr Jedrnák

Redakce vítá Vaše názory na články publikované v Reflexu. Řeči zveřejníme i postřehy za života kolem Vás, vyhrazuje si však právo na redakční úpravy. Anonymy končí opravdu v koši.





VOJKY ZASE UTEKLY

...spory je to na farmu asi
...matry. Věřím tomu, i když
...připadala cesta neko-
...o v duchu jsem se pro-
...co mě to napadlo. K té
...ně přiměla pár řádek v Ru-
...rdvu:

...onáct huculských koní shro-
...lil Hucul-klub Svazu pro
...u přírody a krajiny TIS na
...JZO v Řeporyjích u Prahy,
...zdrčných koní, jedině
...R, má přispět k záchraně
...zdrčného plemene."

...jsem se později dověděla,
...nou cestu vykonávají žle-
...členky Hucul-klubu den-
...ně v létě, i v ranních ho-
...tak časných. Že i do kura
...to daleka - smekalo jsem
...jimi klobouk, jako že řády
...m.

DO VŠECHNO ZAČALO

...m myšlenky je bezesporu
...Leiský, střední tajemník

TIS, Svazu pro ochranu přírody
a krajiny. Vyrástl na východním
Slovensku a tam poznal huculské
koně.

„Dříve se běžně vyskytovali na
celém karpatském oblouku. Hucul
je pořadivý kůň, dobrý, trpě-
livý, učenlivý, skromný. Hodí se do
drsných horských podmínek, na
tesní práce. Také naše armáda
jej kdysi používala. Byli to koně
pro dítinu - na pórdu měli dra-
gouni pokračovníky. Tam, kde jiný
kůň nevydržel a padl, nastoupil
hucul. Nosil všechno - od šub-
nu až po rozmontované dělo. Na
Slovensku byly celé armády húb-
činy huculů. Ale to se všechno
časem změnilo. Když jsem byl
v roce 1971 náhodou v Prašově,
viděl jsem tam jednoho jediného

hucula. Potom mi jeden známý
řekl, že huculové u nás v podsta-
tě vymírají. Poslední zbytky je
jsou na Muráni na východním
Slovensku. A tím to vlastně všech-
no začalo."

SEDM STŘETČNÝCH

„Sedm lidí z první základní sku-
piny TIS se rozhodlo koně zachrá-
nit. Věděli, že čeho jdou. Jejich
experiment s úspěšnou myšlen-
kou je odvážný a náročný na pa-
nize i na čas. Hucul-klub, založe-
ný v listopadu 1972 není jezdeck-
kým oddílem, nýbrž představuje
záchrannou práci na světové úro-
ně. Vždyť toto stádo je jediným
plemenovým stádem huculských
koní v Československu a po Ru-
mansku jediným na světě!

Pro takovou práci je nutný vy-
bár lidí. Musí to být jediní, kte-
ří mají vztah k hodnotám, dove-
dou překonávat překážky a zu-
fádých okolností neztlamou

Už v červnu 1972 začali Lešo,
Buck, Ivan, Peto, Helena, Maru-
ška a Nada, tehdy většinou stu-
denti, připravovat stádo. Poskytlo
jim je - stejně jako pastviny -
JZO Rudý Říjen v Řeporyjích
u Prahy. Bylo nutné zjistit i dost
sena na zimu, a tak se každé rá-
no jezdilo z Prahy na budoucí
lomu kosit, sušit a svázat. Obě-
tovaný čas se dá těžko vyčíslit. Tých
sedm, kteří si vysloužili název
sedm slatěčných, se pustilo do
práce takřka s holými rukama.
Neměh a dodnes nemají valník
a pastviny, takže seno se tahalo
na zádech.

Kromě času se započilo a do-
ones zápoli s financí. Jeden
kůň s prvních pěti stál devět li-
stic. Kdo mohl, zaplatil část koně,
přesně řečeno jednu šestinu -
palmác set. Jednoho koně koupil
dr. Hrabánek. Člen TIS, jednoho
Doktor Leiský (i obyvatel byli za
panize, získané při různých brigá-
dách).

V jinou převzít Lešo s Maru-
škou byli klisna o hlezce Peto, Eli-
ty a jediným uznaným plemen-
ním Hrabcem linie Gurgul na svá-

tě. Stáje se zapínaly a nastaly na-
vě pouta a problémy. Nepodařilo
se získat ošetrovatele z místních
lidí, a tak se jezdilo každé ráno
ve čtyři na farmu kmít, u pak
hanem do školy. V tom se člena-
vé, tehdy u Hucul-klubu, střídali,
takže ranní služba přicházela na
každého jednou týdně a po roz-
šíření počtu členů jednou za čir-
násí dny. Kromě toho byly ještě
povinné a pravidelné odpolední
služby.

Nastal zápas s časem, s peně-
zi i se senem, kterého bylo málo
a muselo se dokupovat. Penize
se čerpaly z posledního, až zby-
ly na kontě dvě stovky.

POMOC LVICE ELSY

Potom přišla určitá záchrana -
c Keni. V únoru minulého roku
odkázala Hucul-klubu paní Jay
Adamsonová, autorka „Lvce Elsy“,
která již léta spolupracuje s naší
ochranou přírody, honorář za dru-
hé české vydání knihy (a byla
pořicejma injekce, za níž byl za-
kmpen místabus, písměná názvový
Elsa, který pomáhal časově i vy-
dělečně





Ale s penězi se zápallo dál. Nejhorší situace nastala v červenci. Tehdy se členové Hucul-klubu dozvěděli, že další koně (které měli v úmyslu koupit až za roků) musí získat okamžitě o ze vyřazenou cenu 15 tisíc za kus - nebo budou jednoduše rozprodáni. Mějí zájemci byl i pan Grizmak, který chtěl pro svou ZOO koupit všechny V Zemědělských novinách tehdy vyšla reportáž, končil výzvou a dotace, ale nezískala se s politickým ohlesem. Inštituce se neozvaly a soukromníci ji pochopili špatně. Důležitější se, že Hucul-klub koně rozprodává. Jen kolektivní člen Hucul-klubu - středočeský KNY poslal peněžní příspěvek. Přesto však šest dalších koní do stáje přibýlo. Dva koupilo JZD Rudý Říjen, které je také kolektivním členem klubu. A protože už v dubnu předtím se narodil hřeběček, stoupl počet koní na deváct.

HOVKY UTIKALY

Je dáno bylo na farmě zavedeno kniha, do níž služba zapi-

suje odpracované hodiny i vzkazy. Osm hodin odpracovat a dvě hodiny odjezdit - mí minimální měsíční členská povinnost. Mezi vzkazy, kde nechybí ani „Které čuně nechalo po sobě špinavé nádoby?“ se nejčastěji vyskytuje sdělení „Holky zase utikly“. Tento nápis mě úplně fascinoval. I když jsem pochopila, že jde o kobyly. Vyskytoval se v různých obměnách a vylepšeních jeden čas takto denně. „Holky utikly“ nebo „Holky dneska utikly dvakrát“ a k tomu i toto rada: „Když utečou, hledejte je na jablčném poli, co je na něm stáhl“.

Leša, syn Otakara Leiského me to vysvětlil takto: „Hucul je kočovný kůň, vyklý hledat si potravu sám. Není ve svém dluhovu odkázan na to, co mu kdo přinese, ale je vyklý jít tam, kde cítí něco lapšho. Naše kobyly nebyly vždy ustojeny, protože potřebovali pohyb, vzduch, slunce. Ranní služba je nakrmila a pustila do výběhu za stádalou a večer je zase někdo zahnal zpět. Když spásky svůj výběh, přišly na to, že by se mohla lit někám jinam. A

tak prolámaly ohradu a táčaly uličat. Nejdřív chodily na svou louku, kde jsme je normálně pásli. Pak zjistily, že asi dva kilometry dál je krásný jelek, přes luku říci si vyskápaly cestičku a utíkaly zásadně tam. Nic jim nevadilo, že jsem nám nepořá. Už se nám konečně podařilo sehnat speciální elektrický ohradník a věci byla pomoháno.“

SOUČASNOST

Na farmě je nyní dvanáct koní a 25 členů, kteří všechno dělají, někdy se zatutými zuby. Přepracovali první obilný rok a do jejich přístřeší se musí určitý jád. Leša a Bluck se stali zaměstnanci farmy a ve své službě u koní se po týdnu střídají. Ostatní jezdí odpoledne na pamáhat.

Získali další budovu, které vznesené říkájí klubovna. Místnost v jednom lavorem, jednoosobním vozíčkem, několika hrnků a bálků, jedním, dejme tomu gaučem a parrnou vísnu, že se vše časem vypleší.

Věřím tomu, že tyto lidé dobří

darovat svou myšlenku až do konce. „Zobná tvrdost k sobě jim není dost tvrdá,“ říká o nich Otakar Leiský, užov vychovávání jako instruktůr pro výchovu ochotnického dorostu a jsou obsluhovateli kurzu strážní přírody a krajiny.“

Strážní služba je ústav TIS, vykonávají dlehted nad určitým územím a poskytlce první pomoc přírodě i člověku u ní. V praxi to znamená například vybudovat provazní můstek, upravit pášinu, lokalizovat požár, pozorovat kdy která květiná rozkvetá, kdy má plody, sledovat tah a hnízdění ptáček apod.

Členové Hucul-klubu vykonávají tuto službu v oblasti Českého kraasu mezi Radobínem a Berounem na svých huculských koních.

BUDOUCNOST

„Je mnoho lidí, kteří se diví tomu, že TIS, jenž má chránit původní divokou přírodu se zabývá akcí spíš zemědělskou nebo chovatelskou,“ říká Leša. „Tady však nejde jen o záchranu koně, ale

také o to ukázat lidem nový způsob rekreace, který přírodu nepoškodí a z něhož mají lidé mnohem víc. Svoje chce vychovávat hdi tak, aby přírodu nemížil a ne-ší koně tomu mají jednou napa-máhat jako model určitého druhu aktivního odpočinku. Budou sloužit jako dopravní prostředek v přírodních rezervacích i všude tam, kam se nemůže nebo nemá autem. Chci-li bychom co nejdřív pomádat různá týdenní soustředění pro mládež, při nichž by se putovalo na koních s naším instruktorem po nejkrásnějších místech vsaží.“

S pochopením větších podniků by se dala realizovat spolupráce výhodná pro obě strany. Mohli bychom požádat pro děl točičt-naranců čas od času dny, ve kterých bychom je seznámili s naší prací na farmě, přiblížili jim přírodu a nechali je jezdit na našich koních. Pro děb z města by to byl jistě velký zážitek a pro nás finanční pomoc.“

MILENA HRUSKOVÁ

FOTO AUFORKA

„od“

Halky
zase utekly

(MS 8. 4)

Pokaždá, když se objevi v našem tisku článek pojednávající o huculských koních, přečtu si ho se zájmem a s určitou dávkou zvědavosti. Nejinak tomu bylo při četbě článku z pera s. Mileny Hlouškové. Protože se ale autor-ka článku dopouští několika nepřesností, rád bych je uvedl na pravou míru. Ojedínělost feporyjského stáda v československém, resp. světovém měřítku, je diskutabilní. Když už autor-ka opomenula stáda, která se nachází v Muróni



i dnes (odkud je Hucul-dub koupil), neměla ji uniknout skutečnost. Je další je nadáleba knáic a o něco menší v Topolčiankách. Podle odhadu odborníků existuje na světě asi 300 kusů plemených kobyl, z nichž větší část je v Rumunsku (cca 150 kusů), v Polsku (cca 75 kusů) a zbytek je u nás a na Zakarpatské Ukrajině.

Stav hřebců v naší republice podstatně převyšuje jejich potřebu vzhledem ke stavu kobyl. V našich hřebčinech a plemenářských ústavech najdeme huculské papinery všech nejpočetnějších linií – Goral, Gurgul, Hruby a jejich kmenů – Ouzor, Pietrosu a Tatarca. Pro největší typičnost a „klasičnost“ – vzhledem na původ huculského koně – je linie Gur-



MLADÝ SVĚT
poštovní
příhrádka 746
Pražská 8
112 22 Praha 1

gul zastoupena nejpočetněji. Uznových plemeniků je proto víc! Mají je v Prašavě, v Topolčiankách i na Muróni. V Košicích působí syn feporyjského hřebce Edo jménem Stevo. Hřeb-čin v Muróni vlani v listopadu předvedl na zkoušky dva hřebce z vlastního chovu, z nichž jeden byl znám papinierem. Koupil ho Plemenářský podnik v Prašavě. Odprodej druhého je ve fázi jednání. Závěrem ještě několik slov o důvodu záchraně akce koní plemene hucul v Československu. Podle posledních poznatků a výsledků archeologických výzkumů v podtatranské kotlině je hucul autochronním koněm této oblasti. Dokazují to nálezy v Gánovecích, v Ružbachách a okolí. Jedná se tedy o záchranu našeho původního koně, který zde žil již v mladší době kamenné. Zachováme-li tato plemena, zachováme pro příští generace svou památku, která jistě najde uplatnění i v životě dnešního člověka.

Ing. Michael Duratyna,
Murón

